

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 22. november 2011

Sag 285/2008

(1. afdeling)

Søren Theill Jensen

og

Anne Margrethe Heidner

(advokat Preben Kønig, beskikket for begge)

mod

Miljøstyrelsen

(kammeradvokaten ved advokat Britta Moll Bown)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 22. afdeling den 16. juni 2008.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Børge Dahl, Asbjørn Jensen, Marianne Højgaard Pedersen, Jens Peter Christensen og Oliver Talevski.

Påstande m.v.

Appellanterne, Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner, har nedlagt påstand om, at indstævnte, Miljøstyrelsen, skal betale 200.000 kr. til Søren Theill Jensen og 400.000 kr. til Anne Margrethe Heidner med procesrente fra sagens anlæg. De har subsidiært nedlagt påstand om, at Miljøstyrelsen skal betale dem hver især et mindre beløb efter rettens skøn med procesrente fra sagens anlæg.

Miljøstyrelsen har påstået stadfæstelse.

Sagen angår krav om godtgørelse for tort og erstatning for værditab. Kravene er i de principale påstande opgjort til 200.000 kr. for hver ejendom. Kravene er begrundet i, at Miljøstyrelsen i afgørelserne af 3. august 1998 og 25. maj 2005 har fastsat lempeligere støjvilkår for Hvalsø Savværk end de vejledende grænser for åben og lav boligbebyggelse, jf. Miljøstyrel-

sens vejledning nr. 5/1984 om ekstern støj fra virksomheder. Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner har med hensyn til afgørelsen af 3. august 1998 anført, at Miljøstyrelsen foretog en åbenbart fejlagtig planmæssig kategorisering af området. Med hensyn til afgørelsen af 25. maj 2005 har de anført, at Miljøstyrelsen ikke havde fagligt og sagligt grundlag for at fravige de vejledende støjgrænser.

Anbringender

Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner har gentaget, at Miljøstyrelsen har handlet ansvarspådragende ved at have tilladt for høje støjgrænser for Hvalsø Savværk, hvilket har påført dem tab ved, at deres ejendomme er blevet mindre værd, og udsat dem for krænkelse, der berettiger dem til godtgørelse for tort. Om Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005 har de yderligere anført, at Miljøstyrelsen ikke har haft nogen saglig grund til at fravige de vejledende grænseværdier, og at proportionalitetsprincippet ikke havde været til hinder for et påbud til savværket om at overholde de vejledende grænseværdier.

Søgsmålsfristen på 6 måneder i miljøbeskyttelseslovens § 101 finder ikke anvendelse i sager om myndigheders erstatningsansvar og afskærer derfor ikke, at der tages stilling til, om Miljøstyrelsen har handlet ansvarspådragende i relation til afgørelsen af 25. maj 2005.

De har til støtte for, at der ikke er indtrådt forældelse af deres krav i anledning af Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998, i første række anført, at forældelsesfristen skal regnes fra Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005. Kravet om erstatning for værditab kan først rejses og opgøres, når det varige fremtidige støjniveau kendes. Dette krav kunne derfor ikke være rejst før fremkomsten af det nye påbud i afgørelsen af 25. maj 2005. Med hensyn til kravet om tort er der tale om en årelang, kontinuerlig krænkelse, som endnu ikke er ophørt. De er under alle omstændigheder berettigede til kompensation for de seneste 5 års krænkelse inden sagens anlæg og for fremtidige krænkelse.

De har i anden række anført, at forældelsesfristen skal regnes fra Højesterets dom af 27. oktober 2004 (U 2005.349). Forældelsesfristen ved myndighedsansvar for ulovlige forvaltningsakter m.v. begynder først at løbe, når sagen er endeligt afgjort. Forældelsesfristen må endvidere anses for suspenderet indtil Højesterets dom af 27. oktober 2004, idet de har været i undskyldelig uvidenhed om deres krav. Forældelsen må i øvrigt anses for afbrudt ved søgsmålet

om gyldigheden af Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998, som blev endeligt afgjort ved Højesterets ovennævnte dom.

Miljøstyrelsen har til støtte for anbringendet om forældelse i relation til Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998 anført, at forældelsesfristen løb fra afgørelsestidspunktet. Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner har ikke været i utilregnelig uvidenhed om deres krav, og forældelsesfristen var derfor ikke suspenderet. Forældelsesfristen blev ikke blevet afbrudt ved det søgsmål om gyldigheden af Miljøstyrelsens afgørelse, som Søren Theill Jensen deltog i, og som førte til Højesterets dom af 27. oktober 2004, da denne sag og nærværende sag ikke udgør en helhed.

Miljøstyrelsen har yderligere anført, at krav i anledning af Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005 er afskåret, fordi kravene støttes på, at afgørelsen er ugyldig, og fordi søgsmålsfristen i miljøbeskyttelseslovens § 101 ikke er overholdt. Det er fast praksis, at søgsmålsfrister også afskærer erstatningskrav, der er begrundet i, at en myndighedsafgørelse er ugyldig.

Miljøstyrelsen har i øvrigt gentaget, at styrelsen ikke har handlet ansvarspådragende, og har om afgørelsen af 25. maj 2005 særligt anført, at den er begrundet i, at de støjdæmpende foranstaltninger, som det både teknisk og økonomisk er realistisk at gennemføre på virksomheden, i det væsentlige allerede var gennemført. Afgørelsen blev ikke truffet på et mangelfuldt eller forkert grundlag, og der er ved afgørelsen sket den nødvendige afvejning af hensynet til miljøet over for savværkets økonomiske forhold. Det ville være i strid med proportionalitetsprincippet at skærpe støjgrænserne yderligere. Miljøstyrelsen har i øvrigt gentaget, at der ikke foreligger krænkelser, som berettiger til tort, og at der ikke er ført bevis for, at der er lidt noget tab.

Supplerende sagsfremstilling

Det fremgår af Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998, at beboerne i Østergade 3, 5 og 7, Anne Margrethe Heidner og Søren Theill Jensen, i deres klage af 2. juli 1996 havde fremhævet, at de fandt kommunens påbud uacceptabelt specielt i nattetimerne samt for søn- og helligdage. De begrundede bl.a. dette synspunkt med, at deres boliger ”er beliggende i et område med åben og lav boligbebyggelse, således som kommunen tidligere i forbindelse med god-

kendelsen i 1987 lagde til grund, og som tillige er lagt til grund af Miljøankenævnet i afgørelsen fra 1990.”

Det fremgår af Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005, at Miljøstyrelsen den 14. april 2005 havde sendt et udkast til afgørelse ”til kommentering hos Hvalsø Savværk og klagerne”, og at Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner den 29. april 2005 havde protesteret mod afgørelsen. Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005 blev sendt til orientering til bl.a. Søren Theill Jensen på adressen Østergade 7, hvor han og Anne Margrethe Heidner var samlevende. I afgørelsen hedder det bl.a.:

”Klagevejledning

De kan ikke klage over Miljøstyrelsens afgørelse til anden administrativ myndighed. Hvis De ønsker at anlægge retssag om afgørelsen, skal sagen være anlagt senest 6 måneder fra det tidspunkt, hvor De blev underrettet om afgørelsen. Det er normalt dagen efter, at brevet er dateret.”

I tilknytning til det citerede er anført, at søgsmålsfristen fremgår af miljøbeskyttelseslovens § 101.

Der har været afholdt syn og skøn for Højesteret om støjen fra Hvalsø Savværk. Skønsmanden, civilingeniør Jørgen Tornhøj Christensen, har afgivet erklæringer af 30. juni 2011 og en supplerende erklæring af 23. oktober 2011.

Højesterets begrundelse og resultat

Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998

Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner har rejst krav om godtgørelse for tort og erstatning for værditab som følge af de støjgrænser vedrørende Hvalsø Savværks virksomhed, der blev fastsat i Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998. Miljøstyrelsen har i første række gjort gældende, at et eventuelt krav er forældet.

Søren Theill Jensens og Anne Margrethe Heidners krav er undergivet forældelsesfristen på 5 år i forældelsesloven af 1908, jf. lovens § 1, stk. 1, nr. 5. Medmindre der er grundlag for suspension af forældelsesfristens begyndelsestidspunkt efter lovens § 3, løber forældelsesfristen fra skadens indtræden, jf. lovens § 2, 1. pkt.

Miljøstyrelsens afgørelse tillod en fremtidig støjbelastning, som Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner mente var for høj. Den skade, som de kræver økonomisk kompensation for, er følgerne af den tilladte og efter deres opfattelse for høje fremtidige støjbelastning. Der er tale om følger, som umiddelbart kunne konstateres ved afgørelsen. Skaden må derfor anses for indtrådt ved meddelelsen af Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998.

Hvad angår spørgsmålet om suspension af forældelsesfristen, gjorde Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner allerede i klagen til Miljøstyrelsen i 1996 gældende, at deres boliger lå i et område med åben og lav boligbebyggelse. De har således ikke været i utilregnelig uvidenhed om de forhold, som deres krav støttes på. Forældelsesfristen er derfor ikke suspenderet efter lovens § 3.

Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner har gjort gældende, at forældelse af de rejste krav om godtgørelse og erstatning blev afbrudt inden forældelsesfristens udløb som følge af søgsmålet om gyldigheden af Miljøstyrelsens afgørelse, jf. lovens § 2, 2. pkt. Den sag angik imidlertid ikke spørgsmålet om, hvorvidt Miljøstyrelsen havde handlet ansvarspådragende, og søgsmålet i den sag afbrød derfor ikke forældelsen af kravene om godtgørelse og erstatning.

Højesteret finder sammenfattende, at Søren Theill Jensens og Anne Margrethe Heidners krav i relation til Miljøstyrelsens afgørelse af 3. august 1998 er forældet. Allerede som følge heraf kan de ikke kræve godtgørelse eller erstatning i anledning af denne afgørelse.

Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005

Efter miljøbeskyttelseslovens § 101, stk. 1, 1. pkt., skal søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen eller beslutningen er meddelt. Bestemmelsen må forstås således, at fristen også gælder for anlæg af en sag om godtgørelse eller erstatning, når myndighedens afgørelse skal prøves under sagen.

En stillingtagen til Søren Theill Jensens og Anne Margrethe Heidners krav forudsætter, at Højesteret prøver Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005. Denne retssag blev anlagt den 21. december 2005, og det er ubestridt, at søgsmålsfristen i miljøbeskyttelseslovens § 101, stk. 1, 1. pkt., er udløbet. Søren Theill Jensen og Anne Margrethe Heidner kan derfor ikke under denne sag få prøvet Miljøstyrelsens afgørelse af 25. maj 2005. Allerede som følge heraf

kan de ikke kræve godtgørelse eller erstatning i anledning af de støjgrænser, der er fastsat i afgørelsen.

På den anførte baggrund stadfæster Højesteret dommen.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 100.000 kr. til Miljøstyrelsen.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afgivelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.